

Aktuality z Evropské unie od Stálého zastoupení ČAK v Bruselu

(listopad 2021)

★ CCBE: Odpověď na veřejnou konzultaci „Prevence praní špinavých peněz a financování terorismu – Pravidla EU pro partnerství veřejného a soukromého sektoru (PPP)“

Dne 2. listopadu zveřejnila CCBE svou odpověď na veřejnou konzultaci „Prevence praní špinavých peněz a financování terorismu – Pravidla EU pro partnerství veřejného a soukromého sektoru (PPP)“. Ve své odpovědi CCBE doporučuje, aby se zlepšily pokyny v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu na národní úrovni. Pokyny by měly být konkrétnější, aby advokáti, kteří pomáhají při finančních transakcích, byli schopni podezřelé transakce lépe rozpoznat. Ve své odpovědi CCBE dále říká, že partnerství veřejného a soukromého sektoru může v oblasti boje proti praní špinavých peněz zlepšit výměnu informací mezi orgány veřejné moci a subjekty soukromého sektoru. Upozorňuje však, že při výměně informací v rámci tohoto partnerství by měla být zajištěna ochrana základních práv. Dále CCBE upozorňuje, že zapojení advokátů – jakožto odborníků z praxe - do mechanismu výměny informací s orgány veřejného sektoru může ohrozit základní práva, jako například právo na ochranu osobních údajů nebo presumpci nevinu. Je tedy potřeba dbát na to, aby žádné z navrhovaných opatření neohrožovalo svobodu a nezávislost advokacie nebo princip samoregulace. CCBE se poté vyjadřuje k výměně informací a podotýká, že advokátům by neměla být ukládána povinnost sdílet informace chráněné profesní mlčenlivostí. Partnerství veřejného a soukromého sektoru se nesmí používat k výměně informací o jednotlivých případech, protože by to ohrožovalo ochranu osobních údajů.

Odpověď CCBE v plném znění je k dispozici zde:
https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/ANTI_MONEY_LAUNDERING/AML_Position_papers/EN_AML_20211102_CCBE-response-to-the-consultation-on-PPPs.pdf

Zvláštní výbor EP pro umělou inteligenci předložil návrh na usnesení o umělé inteligenci v digitálním věku

Dne 2. listopadu 2021 vydal Zvláštní výbor EP pro umělou inteligenci v digitálním věku návrh na usnesení EP o umělé inteligenci v digitálním věku. Dle návrhu by EU neměla regulovat umělou inteligenci jako celek – jednu technologii, ale typ a rozsah právní úpravy by měl záviset na typu rizika spojeného s konkrétním použitím umělé inteligence. Text varuje, že EU v současnosti zaostává v globálním technologickém závodě, který určí budoucí politickou a ekonomickou globální mocenskou rovnováhu. Dále poznamenává, že autonomní systémy umělé inteligence jsou v rozporu s nařízením GDPR. Problém je i v dosažení celosvětové dohody ohledně minimálních standardů pro zodpovědné používání umělé inteligence. Na závěr návrh zmiňuje, že dominantní technologické platformy pomocí umělé inteligence získávají o osobách více informací, než které mají například veřejné orgány. To dle návrhu zpochybňuje suverenitu našich národních států, základy demokratických systémů a ochranu základních práv.

Návrh zprávy bude předložen k hlasování ve výboru v březnu 2022, po kterém bude následovat hlasování na plenárním zasedání EP v květnu 2022.

Úplné znění návrhu na usnesení je v angličtině k dispozici zde: https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/plmrep/COMMITTEES/AIDA/PR/2021/11-09/1224166EN.pdf

Vztah EU s Běloruskem

Dne 9. listopadu 2021 rozhodla Rada o částečném pozastavení uplatňování dohody o usnadnění udělování víz mezi EU a Běloruskem. Pozastavení se týká ustanovení, která upouští od požadavků na písemné doklady, upravují vydávání víz pro více vstupů a snižují poplatky za žádosti o víza, pokud se vztahují na úředníky běloruského režimu. Toto rozhodnutí se nedotkne běžných občanů Běloruska, kteří budou nadále požívat stejných výhod plynoucích z dohody o usnadnění udělování víz jako v současnosti.

Dne 10. listopadu vydal o situaci na vnějších hranicích EU prohlášení vysoký představitel jménem EU. Ve svém prohlášení důrazně odsuzuje Lukašenkův režim za úmyslné ohrožení životů a životních podmínek lidí. Nejenže porušuje mezinárodní právo, ale rovněž nedodrží základní lidská práva, k čemuž se Bělorusko zavázalo. Dále uvedl, že EU úzce spolupracuje se zeměmi původu a tranzitu s cílem dosáhnout toho, aby uvedené aktivity Lukašenkova režimu ukončily.

Následně rozhodla Rada dne 15. listopadu o změně sankčního režimu vzhledem k situaci na hranicích EU s Běloruskem. Rozhodnutím Rady se rozšiřují kritéria, na základě kterých je možné zařadit subjekty na sankční seznam. EU se nyní bude moci zaměřit na osoby a subjekty, které organizují činnosti Lukašenkova režimu usnadňující nedovolené překračování vnějších hranic EU nebo se na takových činnostech podílejí.

K situaci na vnějších hranicích EU s Běloruskem byla vydána studie CEPS, která se zabývá reakcí EU na tuto hybridní válku. Studie rozebírá rozsah a dopady současných

opatření v souvislosti s lidskými právy a vyzývá členské státy EU, aby neuplatňovaly nelidské zacházení, které praktikuje běloruský režim.

Studie je ke stažení k dispozici zde: <https://www.ceps.eu/ceps-publications/walling-off-responsibility/>

EP schválil směrnici o zveřejňování informací o dani z příjmů některými podniky a pobočkami

Poslanci EP schválili 11. listopadu 2021 směrnici o zveřejňování informací o dani z příjmů některými podniky a pobočkami, kterou se mění směrnice 2013/34/EU (2016/0107(COD)). Dle nového znění směrnice budou nadnárodní společnosti a jejich dceřiné společnosti s ročními příjmy nad 750 milionů eur, které působí ve více než jednom členském státě EU, muset zveřejňovat výši daní, které platí v každém členském státě. Tyto informace budou muset být rovněž zpřístupněné na internetu ve určené šabloně. Dále budou společnosti muset zveřejňovat i povahu své činnosti, počet zaměstnanců na plný úvazek, výši zisku nebo ztráty před zdaněním, výše kumulované a odvedené daně z příjmu a kumulovaný zisk. Dceřiné společnosti nebo pobočky pod hranicí příjmů budou také muset zveřejnit své daňové údaje, pokud panuje podezření, že existují pouze proto, aby společnosti pomohly vyhnout se novým požadavkům na podávání zpráv.

Směrnice vstoupí v platnost 20 dní po zveřejnění v Úředním věstníku. Členské státy pak budou mít pak 18 měsíců na to, aby provedly zákon do vnitrostátního práva. To znamená, že podniky se budou muset zveřejňovat informace nejpozději v polovině roku 2024.

Úplné znění přijatého návrhu směrnice je k dispozici zde: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52016PC0198&from=EN>

Postoj EP k nařízení o Agentuře EU pro azyl

Evropský Parlament schválil 11. listopadu postoj k návrhu nařízení o Agentuře EU pro azyl. Nově zřízená Agentura má poskytovat pomoc členským státům při identifikaci a registraci státních příslušníků třetích zemí nebo vnitrostátním orgánům při řízení o poskytnutí mezinárodní ochrany. Dle EP by měla být vytvořena pozice úředníka pro otázky základních práv, který bude dohlížet na dodržování základních práv při činnosti Agentury. Dále by měla být zřízena rezervní skupina pro otázky azylu složená z minimálně 500 odborníků. Členové této skupiny budou moci být rychle nasazeni do podpůrných azylových týmů. Monitorovací mechanismus, kterým bude Agentura sledovat, jak členské státy uplatňují pravidla společného azylového systému EU, se bude uplatňovat od 31. prosince 2023. Jakmile bude nařízení formálně přijato Radou, bude zveřejněno v Úředním věstníku.

Postoj přijatý EP je v češtině k dispozici zde: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0448_CS.html

EP: je potřeba omezit strategické žaloby k umlčení novinářů, nevládních organizací a občanské společnosti (SLAPP)

Dne 11. listopadu přijal EP usnesení, ve kterém vyzývá k zavedení pravidel v souvislosti s využíváním strategických žalob k umlčení novinářů, nevládních organizací a občanské společnosti (SLAPP). Poslanci v usnesení vyjádřili obavy z financování SLAPP ze státních rozpočtů a jejich využívání proti nezávislým médiím, žurnalistice a občanské společnosti. V souvislosti s těmito strategickými žalobami ještě žádný členský stát nepřijal cílenou legislativu, a proto EP vyzývá Komisi, aby předložila návrh právních předpisů. Mezi navrhovaná opatření by dle poslanců EP měla patřit směrnice EU proti SLAPP, která by stanovila minimální standardy pro předcházení těmto strategickým žalobám nebo pro ochranu obětí. Prostřednictvím jednotných pravidel by se mělo předejít „forum shoppingu“ – kdy se žalobci rozhodnou podat své žaloby v nejpříznivější jurisdikci. Dále je třeba zavést pravidla pro rychlé zastavení těchto žalob a trestání žalobců v těchto případech. Na závěr usnesení vyzývá EP k vytvoření fondu EU na podporu obětí SLAPP, školení soudců a advokátů.

Úplné usnesení je v češtině k dispozici zde: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0451_CS.html

Index digitální ekonomiky a společnosti 2021

Evropská komise zveřejnila 12. listopadu výsledky indexu digitální ekonomiky a společnosti (DESI) 2021. Zpráva DESI 2021 obsahuje údaje za první a druhé čtvrtletí roku 2020, a podává tak přehled o hlavních trendech vývoje v oblasti digitální ekonomiky a společnosti během prvního roku koronavirové pandemie.

Ze zprávy vyplývá, že členské státy se v rámci Nástroje pro oživení a odolnost EU zavázaly vynaložit alespoň 20 % svých vnitrostátních prostředků z plánu pro oživení a odolnost na digitální oblast a zatím tento cíl plní. Zpráva dále uvádí, že základní digitální dovedností má v EU 56 % osob a počet zaměstnaných odborníků v oblasti informačních a komunikačních technologií mírně vzrostl ze 7,8 milionu (zpráva DESI 2020) na 8,4 milionu. U integrace digitálních technologií došlo k výraznému nárůstu využívání cloudových technologií (z 16 % podniků v roce 2018 na 26 % v roce 2020). Vedoucí postavení ve využívání digitálních technologií mají i nadále velké podniky. Ke zlepšení služeb v elektronické veřejné správě však dle zprávy nedošlo.

Výsledky jednotlivých členských států v digitální oblasti jsou k dispozici zde: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/countries-digitisation-performance>

Komise navrhla nové předpisy ohledně politické reklamy, volebních práv a financování politických stran

Dne 25. listopadu 2021 předložila Komise návrh nových předpisů týkajících se politické reklamy, volebních práv a financování politických stran. Pod působnost navrhovaných pravidel ohledně politických reklam budou spadat jak reklamy zadané politickým subjektem, tak i takzvané tematické reklamy, které by mohly výsledky voleb ovlivnit. Placená politická reklama bude muset být dle těchto pravidel jasně označena a musí poskytovat soubor klíčových informací. Mezi ně patří jméno sponzora na viditelném místě a snadno dohledatelné oznámení o transparentnosti s 1) částkou vynaloženou na politickou reklamu, 2) zdroji použitých finančních prostředků a 3) souvislostí mezi reklamou a příslušnými volbami nebo referendy. Techniky politického cílení a zesilování, jež používají citlivé osobní údaje jako etnický původ, náboženské vyznání nebo sexuální orientace, budou muset být veřejně vysvětleny. Použití citlivých osobních údajů bez výslovného souhlasu dotčené osoby bude zakázáno. Vnitrostátní orgány pro ochranu údajů budou dle navrhovaných pravidel sledovat využívání osobních údajů při politickém cílení a budou mít pravomoc ukládat pokuty v souladu s pravidly EU pro ochranu údajů.

Navržena byla i aktualizace nařízení pro financování evropských politických stran a nadací, která má usnadnit interakci evropských politických stran s jejich vnitrostátními členskými stranami, zvýšení transparentnosti, zejména pokud jde o politickou reklamu a dary. Dále Komise navrhla také aktualizovat stávající pravidla pro účast v evropských a obecních volbách platná pro občany EU, kteří pobývají v jiném členském státě, než je stát jejich státní příslušnosti („mobilní občané EU“).

Návrhy bude nyní projednávat Evropský parlament a Rada. Nová pravidla by měla být plně provedena do jara 2023, aby se používala před volbami do Evropského parlamentu v roce 2024.

Otázky a odpovědi k danému tématu jsou k dispozici zde: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ganda_21_6212

Postoj Rady k aktu o digitálních službách

Dne 25. listopadu 2021 se Rada dohodla na postoji k návrhu aktu o digitálních službách, jehož hlavním cílem je chránit uživatele před nezákonnými výrobky, obsahem nebo službami. Návrh se řídí zásadou, že to, co je nezákonné mimo internet, by mělo být nezákonné i online. Vymezuje jasné povinnosti a odpovědnost poskytovatelů zprostředkovatelských služeb, jako jsou třeba sociální média. Rada chce do návrhu, který podala Komise, výslovně zahrnout internetové vyhledávače, zvýšit ochranu nezletilých osob na internetu, rozšířit povinnost oznamovat podezření na závažné trestné činy, nikoli pouze na online platformy a chce také, aby vnitrostátní orgány mohly vydávat příkazy ohledně nezákonného obsahu online přímo poskytovatelům služeb. Tento postoj dává předsednictví Rady mandát pro další jednání s Evropským parlamentem, která jsou naplánována na rok 2022.

Úplné znění návrhu nařízení, který podala Komise je v češtině k dispozici zde: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020PC0825&from=en>

Postoj Rady a výboru IMCO k návrhu aktu o digitálních trzích

Rada dne 25. listopadu zaujala postoj k návrhu aktu o digitálních trzích (Nařízení o spravedlivých trzích otevřených hospodářské soutěži v digitálním odvětví, 2020/0374(COD)). Cílem tohoto návrhu je vytvořit v digitálním odvětví rovné podmínky s jasnými právy a povinnostmi pro velké online platformy. Návrh aktu o digitálních trzích je zaměřen na držitele digitální brány, kteří mají pod kontrolou tzv. hlavní služby platformem, což jsou platformy, kde se zjištěné problémy projevují nejvýrazněji. Rada do návrhu Komise přidala povinnost, která posiluje právo koncových uživatelů se z hlavních služeb platformy odhlásit a také k návrhu přiložila přílohu, která definuje „aktivní koncové uživatele“ a „aktivní podnikatelské uživatele“. Jediným orgánem pro prosazování tohoto nařízení má být Evropská komise. Členské státy však mohou zmocnit vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž k tomu, aby zahajovaly šetření možných porušení povinností a výsledná zjištění předávaly Evropské komisi. Tento postoj dává předsednictví Rady mandát pro další jednání s Evropským parlamentem, která jsou naplánována na rok 2022.

Úplné znění návrhu nařízení, který podala Komise je v češtině k dispozici zde: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020PC0842&qid=1637857024518&from=CS>

Dne 23. listopadu přijal postoj k návrhu aktu o digitálních trzích také Výbor EP IMCO. Poslanci ve svém postoji zdůrazňují, že zejména osobní údaje nezletilých nesmějí být zpracovávány pro komerční účely, jako je přímý marketing. Dále navrhuje, aby akt o digitálních trzích zajistil dostatečnou ochranu oznamovatelům, kteří upozorní na porušování tohoto nařízení. O aktu se bude hlasovat na plenárním zasedání EP v prosinci 2021.

Úplné znění textu schváleného výborem IMCO je k dispozici zde: https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/plmrep/COMMITTEES/IMCO/DV/2021/11-22/DMA_Compromise_AMs_EN.pdf

Komise navrhla nová opatření na podporu evropských kapitálových trhů

Evropská komise přijala 25. listopadu 2021 legislativní návrhy, které mají zlepšit schopnost podniků získávat kapitál v celé EU a zajistit, aby Evropané měli možnost lépe posuzovat nabídky pro své úspory a investice. Na základě těchto návrhů má být zřízeno Jednotné evropské přístupové místo (ESAP), kde bude možné získat informace o společnostech a investičních produktech EU týkající se veřejných financí a udržitelnosti. Dále došlo k přezkumu nařízení o evropských fondech dlouhodobých

investic (ELTIF). Investovat do těchto fondů má být snazší, protože se zruší minimální prahová hodnota 10 000 eur a zároveň má být zajištěna silná ochrana investorů. I směrnice o správcích alternativních investičních fondů (AIFMD) byla revidována a návrh harmonizuje pravidla týkající se fondů, které poskytují úvěry společnostem. Navržená je také úprava nařízení o trzích finančních nástrojů (MiFIR), která má zavést „evropský systém konsolidovaných obchodních informací“. Ten má investorům umožnit přístup k údajům o obchodování s akcemi, dluhopisy a deriváty v reálném čase ve všech obchodních systémech v EU.

Úplné znění legislativních návrhů je k dispozici zde: https://ec.europa.eu/info/publications/211125-capital-markets-union-package_en

Komise: Řízení o nesplnění povinnosti proti Česku kvůli nesprávnému provedení páté směrnice o boji proti praní peněz

Evropská komise zahájila v listopadu řízení o nesplnění povinnosti proti Česku z důvodu nesprávného provedení páté směrnice o boji proti praní peněz (Směrnice 2018/843/EU). Česko oznámilo pouze částečné provedení směrnice do 10. ledna 2020, kdy měla být směrnice ve vnitrostátním právu provedena. Nesprávné provedení směrnice se týká například některých základních aspektů, jako je definice skutečného vlastnictví nebo řádné fungování registrů skutečných majitelů. Pokud Komise do dvou měsíců neobdrží od České republiky uspokojivou odpověď, může rozhodnout o zaslání odůvodněného stanoviska.

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/inf_21_5342

Komise požaduje, aby Česko zapracovalo evropský kodex pro elektronické komunikace

Komise zaslala v listopadu Česku odůvodněné stanovisko, v němž požaduje, aby Česko do svých právních předpisů plně zapracovalo evropský kodex pro elektronické komunikace (stanovený směrnicí 2018/1808 o audiovizuálních mediálních službách). Evropský kodex pro elektronické komunikace modernizuje telekomunikační předpisy EU s cílem dát spotřebitelům více práv a zlepšit kvalitu služeb elektronických komunikací, přičemž zaručuje operátorům předvídatelnost a podněcuje investice do lepších a rychlejších sítí. Odůvodněné stanovisko navazuje na výzvu zaslanou 4. února 2021. Česko má teď dva měsíce na zjednání nápravy, poté může Komise rozhodnout, že věci předloží Soudnímu dvoru Evropské unie.

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/inf_21_5342

FRA: Zpráva o právní pomoci pro navracené uprchlíky, kteří jsou zbaveni svobody

Byla zveřejněna zpráva Agentury EU pro základní práva (FRA) o „Právní pomoci pro navracené uprchlíky, kteří jsou zbaveni svobody“. Uprchlíci, kteří mají být navraceni do země původu, jsou často zadrženi v zařízeních před vyhoštěním. Právní pomoc je pro ně důležitá, protože mohou napadnout rozhodnutí související s jejich návratem, uplatňovat svá práva na opravný prostředek a přístup ke spravedlnosti. Přístup k právní pomoci je pro ně však složitý. Tato zpráva navrhuje kroky, které by vnitrostátní orgány mohly podniknout ke zlepšení přístupu ke spravedlnosti pro osoby v řízení před vyhoštěním. Mezi takové kroky patří například poskytnutí bezplatné právní pomoci osobám ve vazbě před vyhoštěním v souvislosti s rozhodnutími, které se týkají návratu, vyhoštění nebo zákazu vstupu. Dále zpráva navrhuje zavést flexibilní systém, který bude kombinovat veřejnou právní pomoc s pomocí poskytovanou nevládními organizacemi.

Zpráva o právní pomoci pro navracené uprchlíky, kteří jsou zbaveni svobody je ke stažení k dispozici zde: <https://fra.europa.eu/en/publication/2021/legal-aid-returned-detainees>

JUDIKATURA

SDEU: Rozsudek ve věci C-91/20 z 9. listopadu 2021 – Příznivější Evropský azylový režim dle německého práva

Dne 9. listopadu 2021 vydal SDEU rozsudek ve věci C-91/20, který se týká výkladu směrnice 2011/95/EU o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky. Ve svém rozsudku Soudní dvůr stanovil, že:

Společný evropský azylový režim v zásadě nebrání tomu, aby členský stát rozšířil automaticky v zájmu zachování celistvosti rodiny postavení uprchlíka jakožto odvozené právo na nezletilé dítě rodiče, kterému bylo přiznáno takové postavení.

Žalobkyně v původním řízení, která je tuniskou státní příslušnicí, se narodila v Německu v roce 2017 tuniské matce, která neuspěla se svojí žádostí o azyl, a syrskému otci, který v roce 2015 získal postavení uprchlíka. Žádost o azyl podaná jménem LW byla zamítnuta německým Spolkovým úřadem pro migraci a uprchlíky. Žalobkyně dále napadla rozhodnutí u Spolkového správního soudu, který položil předběžnou otázku SDEU.

Předkládající soud uvedl, že si LW nemůže nárokovat postavení uprchlíka, protože by mola získat účinnou ochranu v Tunisku, jehož je státní příslušnicí. Nicméně LW splňuje podmínky stanovené vnitrostátní právní úpravou k tomu, aby mohla získat v zájmu ochrany rodiny v rámci azylu postavení uprchlíka coby nezletilé dítě rodiče –

uprchlíka. Na základě uvedené právní úpravy je třeba přiznat postavení uprchlíka i dítěti, které se narodilo v Německu a má po svém druhém rodiči státní občanství třetí země, na jejímž území by nebylo vystaveno pronásledování.

Předkládající soud tedy položil otázku, zda je takový výklad německého práva slučitelný s článkem 23 odst. 2 směrnici 2011/952/EU. Soudní dvůr odpověděl tak, že uvedená ustanovení nebrání tomu, aby členský stát na základě příznivějších vnitrostátních ustanovení přiznal odvozené postavení uprchlíka nezletilému dítěti státního příslušníka třetí země, jemuž bylo přiznáno toto postavení, a to i v případech, kdy se toto dítě narodilo na území tohoto členského státu a má po druhém rodiči státní příslušnost jiné třetí země, ve které není vystaveno nebezpečí pronásledování. Předpokladem slučitelnosti takových vnitrostátních právních ustanovení se směrnicí 2011/95 je, že se na toto dítě nevztahuje některý z důvodů pro vyloučení upravených uvedenou směrnicí a že toto dítě nemá na základě své státní příslušnosti nebo jiného prvku charakterizujícího jeho osobní právní postavení právo na příznivější zacházení v uvedeném členském státě, než je zacházení vyplývající z přiznání postavení uprchlíka.

Plné znění rozsudku je k dispozici zde: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=248901&pageId=x=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1020399>

SDEU: Rozsudek ve věci C-821/19 z 16. listopadu 2021 – Kriminalizace pomoci žadatelům o azyl v Maďarsku

Dne 16. listopadu 2021 vydal SDEU rozsudek ve věci Komise proti Maďarsku (C-821/19), který se týkal maďarské implementace směrnic ohledně evropského azylového systému a stanovil, že:

Maďarsko tím, že trestně postihuje organizační činnost vyvíjenou s cílem umožnit zahájení řízení o mezinárodní ochraně osobám nesplňujícím vnitrostátní kritéria pro přiznání této ochrany, porušilo unijní právo. Kriminalizace této činnosti narušuje výkon práv, která unijní normotvůrce zaručuje v oblasti pomoci žadatelům o mezinárodní ochranu.

V roce 2018 přijalo Maďarsko ustanovení, jimiž byl zaveden nový důvod nepřípustnosti žádostí o azyl a kriminalizována organizační činnost vyvíjená s cílem usnadnit podání žádosti o azyl osobám, které právo na azyl podle maďarského práva nemají, spolu s omezením svobody pohybu osob podezřelých ze spáchání takového trestného činu. Komise podala k SDEU žalobu pro nesplnění povinnosti, protože přijetím těchto ustanovení nebyly splněny povinnosti, které pro ně vyplývají ze směrnice o společných řízeních a směrnice o přijímání žadatelů (směrnice 2013/32/EU a 2013/33/EU).

Soudní dvůr ve svém rozsudku stanovil, že Maďarsko umožňující odmítnutí žádosti o mezinárodní ochranu pro nepřípustnost z důvodu, že žadatel přicestoval na jeho území přes stát, ve kterém není vystaven pronásledování či riziku vážné újmy nebo ve kterém je zajištěna odpovídající úroveň ochrany, nesplnilo povinnosti, které pro ně vyplývají ze směrnice o společných řízeních. Dále dle Soudního dvora Maďarsko nesplnilo povinnosti vyplývající z výše zmíněných směrnic tím, že ve svém vnitrostátním právu trestně postihuje jednání jakékoli osoby, která v rámci organizační

činnosti poskytuje pomoc při učinění nebo podání žádosti o azyl na jeho území, je-li možné nade vši rozumnou pochybnost prokázat, že tato osoba věděla, že této žádosti nemůže být na základě tohoto práva vyhověno. Soudní dvůr stanovil, že tato právní úprava omezuje jednak práva na přístup k žadatelům o mezinárodní ochranu a na komunikaci s nimi a jednak účinnost práva zaručeného žadateli o azyl radit se na své náklady s právním nebo jiným poradcem. Soud také dospěl k závěru, že takové omezení nemůže být odůvodněno cíli, jichž se dovolává maďarský zákonodárce, tj. bojem proti napomáhání ke zneužívání azylového řízení a proti nedovolenému přistěhovalectví na základě podvodu.

Maďarsko by mělo vyhovět rozsudku v co nejkratší lhůtě.

Úplné znění rozsudku je v češtině k dispozici zde: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=249322&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1244235>

SDEU: Rozsudek ve věcech C-748/19 až C-754/19 ze 16. listopadu 2021 – Nezávislost soudů v Polsku

Unijní právo brání systému platnému v Polsku, podle něhož může ministr spravedlnosti, jenž je zároveň nejvyšším státním zástupcem, delegovat soudce k vyšším trestním soudům a tuto delegaci kdykoli bez udání důvodů ukončit. Požadavek nezávislosti soudů totiž vyžaduje, aby pravidla pro takovou delegaci poskytovala nezbytné záruky, aby se zabránilo jakémukoli riziku, že bude použita jako prostředek politické kontroly nad obsahem soudních rozhodnutí, zejména v trestní oblasti.

V rámci sedmi trestních věcí, jež Krajský soud ve Varšavě projednával se dotázal, zda je složení senátů, které mají v těchto věcech rozhodovat, v souladu s unijním právem, a to s ohledem na přítomnost soudce, který byl k těmto senátům dočasně přidělen na základě rozhodnutí ministra spravedlnosti podle zákona o organizaci obecných soudů.

Podle uvedeného soudu může ministr spravedlnosti podle polských pravidel o delegování soudců přidělit soudce delegací k trestnímu soudu vyššího stupně na základě kritérií, která nejsou oficiálně známa, a aniž by rozhodnutí o delegaci podléhalo soudnímu přezkumu. Kromě toho může ministr spravedlnosti tuto delegaci kdykoli zrušit, aniž by toto zrušení podléhalo kritériím předem stanoveným v zákoně a aniž by muselo být odůvodněno. V této souvislosti se předkládající soud rozhodl položit Soudnímu dvoru otázku, zda jsou výše uvedená pravidla v souladu s čl. 19 odst. 1 druhým pododstavcem SEU a zda neporušují zásadu presumpce nevinny platnou pro trestní řízení.

Soudní dvůr ve svém rozsudku nejprve připomíná, že dodržení požadavku nezávislosti vyžaduje zejména, aby pravidla pro delegování soudců skýtala nezbytné záruky, které zabrání riziku, že toto delegování bude využito jako prostředek politické kontroly obsahu soudních rozhodnutí. Soudní dvůr nejprve uvedl, že aby se zabránilo svévoli a riziku manipulace, musí být rozhodnutí o delegaci soudce a rozhodnutí o jejím ukončení přijato na základě předem známých kritérií a musí být řádně odůvodněno. Dále vzhledem k tomu, že zrušení delegace soudce bez jeho souhlasu může mít podobné účinky jako kárná sankce, mělo by být možné takové opatření napadnout u

soudu postupem, který plně zaručuje právo na obhajobu. Soudní dvůr dále poznamenává, že ministr spravedlnosti zastává rovněž funkci nejvyššího státního zástupce, a proto má v dané trestní věci moc jak nad státním zástupcem, tak nad delegovanými soudci, což může u jednotlivců vyvolat oprávněné pochybnosti o nestrannosti těchto delegovaných soudců. Konečně soudci delegovaní do senátů, které mají rozhodovat ve sporech v původním řízení, jsou rovněž zástupci kárného zmocněnce pro soudce obecných soudů, který je orgánem pověřeným vyšetřováním v kárných řízeních vedených proti soudcům. Kumulace těchto dvou funkcí v situaci, kdy jsou zástupci kárného zmocněnce rovněž jmenováni ministrem spravedlnosti, může přitom u některých jednotlivců vyvolat legitimní pochybnosti o neovlivnitelnosti ostatních členů dotčených senátů vůči vnějším skutečnostem.

Dohromady mohou tyto různé okolnosti, s výhradou konečného posouzení předkládajícího soudu, vést k závěru, že ministr spravedlnosti má na základě neznámých kritérií pravomoc delegovat soudce k soudům vyššího stupně a ukončit jejich delegaci, aniž by toto rozhodnutí musel odůvodnit, což má za následek, že tito soudci během doby, na kterou byli delegováni, nepožívají záruk a nezávislosti, které by měl každý soudce v právním státě běžně požívat. Takovou pravomoc nelze považovat za slučitelnou s povinností dodržovat požadavek nezávislosti. Dodává, že nezávislost a nestrannost soudců jsou základními podmínkami k tomu, aby byla zaručena presumpce nevin. V projednávaném případě se přitom zdá, že za výše popsanych okolností může být ohrožena nezávislost a nestrannost soudců, a tedy i presumpce nevin.

Plné znění rozsudku je v češtině k dispozici zde: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=249321&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1754324>

Odbor mezinárodních vztahů ČAK